

*Секція: Економіка природокористування та сучасні проблеми охорони
навколишнього середовища*

*Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку
і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ПРІОРИТЕТИ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Високий рівень концентрації небезпечних виробництв, суттєва трансформація агроландшафтів, неефективне використання природних ресурсів за видами, деградаційний антропогенний вплив на них, недостатня забезпеченість передумов до формування екобалансу по відношенню до економічних інтересів суб'єктів ринку спричиняють небезпеку у подальшому розвитку окремих держав і регіонів світу.

Отже, у результаті зростаючого навантаження на екосистеми світу, особливо у нарощуванні енергетичного і сировинного потенціалу з метою надання потреб найвпливовішим країнам світу з розвиненою економікою (США, КНР), забруднення атмосфери й збільшення викидів у світовий океан спричиняють посилення руйнівних процесів у екосистемах, що набуває глобальний характер і вимагає змін глобальної екологічної політики.

Екологічна безпека держави спрямована на забезпечення екологічної рівноваги, гарантування захисту навколишнього середовища, природних ресурсів за видами, збереження довкілля з метою життєдіяльності людей, у тому числі майбутніх поколінь. Таким чином, екологічну безпеку держави не можна розглядати окремо від екологічної національної політики з обґрунтуванням можливостей до адаптації.

Напрями і особливості реалізації заходів з охорони навколишнього середовища в умовах адаптації до глобалізаційних змін і зростаючого впливу екологічних ризиків досліджувалися у наукових публікаціях вітчизняних вчених, з-поміж яких: О. Балацький, В. Борисова, О. Вишневська, В. Горлачук, С. Дорогунцов, Б. Данилишин, Л. Мельник, С. Рогач, А. Сердюк,

П. Саблук, В. Савчук, Є. Хлобистов. Питання еколого-економічного розвитку і раціонального природокористування розглядали іноземні вчені, з-поміж яких: С. Брю, Ж. Гросман, Г. Дейлі, А. Крюгер, Б. Коммонерон, К. Макконнелл. Наукові публікації засвідчують актуальність і складність поєднання економічних й екологічних пріоритетів у розвитку держав і окремих регіонів світу, потребує адаптації підходів до глобальної екологічної політики.

Глобалізація є об'єктивним історичним процесом інтеграції людства, який зорієнтований на отримання прибутків, максимальних прибутків і мультиприбутків. Подібна пріоритетність глобалізації світу призвела до екологічної кризи, яка наближається до екологічної катастрофи, що засвідчують зростаючі природні катаклізми в усіх регіонах світу. Існуючі негативні тенденції потребують запровадження заходів на рівні кожної держави і регіону з метою нівелювання екологічних загроз і збереження довкілля, гарантування національної безпеки [1].

Україна серед європейських країн має найвищий інтегральний показник антропогенного навантаження на природне середовище. Значним джерелом забруднення є водні і земельні ресурси, повітряний басейн, а також деградація ґрунтів і водойм. Майже все населення країни вживає неякісну питну воду, продукти харчування й має проблему з забруднення атмосферного повітря.

Екологічні питання набувають глобального характеру і мають тенденцію до загострення, що вимагає запровадження системного підходу у збереженні довкілля в усіх регіонах світу і вдосконалення екологічної національної політики. Поєднання економічних і екологічних інтересів у розвитку галузей економіки має пріоритетний характер з огляду на забезпечення умов до подальшого розвитку.

Отже, високий рівень екологічного навантаження на природне середовище є актуальним для більшості держав світу. Саме тому мінімізація екологічних ризиків повинна проводитись через узгодженість дії усіх країн і

їхньої скоординованості спрямованої на формування відповідної міжнародно-правової основи. Формами міжнародного співробітництва є наукова і практична діяльність у напрямку охорони навколишнього середовища, проведення міжнародних конференцій, співпраця міжнародних організацій, укладання договорів і угод на світовому рівні [2].

Виявлено, що відповідно до чинного законодавства України раціональне природокористування регламентує ряд основних програмно-цільових підходів, які включають державні і регіональні програми збереження і відновлення природних ресурсів з метою отримання екологічних пріоритетів у розвитку галузей економіки і збереження природного середовища для майбутніх поколінь.

Правові підстави та вимоги до процесу наближення (апроксимації) законодавства України до ЄС у секторі охорони природного середовища визначено як базовими міжнародно-правовими нормами двосторонньої співпраці України і Європейського Союзу, так і нормами національного законодавства. Відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» реалізація екологічної політики потребує ефективного функціонування законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, спрямованого на досягнення національних пріоритетів [3]. Законодавство має сприяти застосуванню відповідних економічних інструментів для мотивації впровадження «еко-технологій», вирішенню екологічних проблем на усіх рівнях.

Кабінетом Міністрів України затверджено механізм реалізації Стратегії – Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки з метою виконання конкретних заходів щодо поетапного досягнення стабілізації і поліпшення стану навколишнього природного середовища України, екологічно зрівноваженої системи природокористування, де передбачаються заходи, які спрямовано на виконання міжнародних зобов'язань України та наближення законодавства

до права Європейського Союзу. Національний план дій визначає заходи як загального характеру, так і адаптаційного до джерел права Європейського Союзу та імплементації їхніх окремих положень.

У рамках співпраці укладено Угоду про асоціацію сфери охорони навколишнього середовища, у якій передбачено поступове наближення законодавства України до права та політики ЄС у цій сфері. На відміну від існуючого природоохоронного законодавства України, яке у багатьох аспектах є деклароване, джерела права ЄС визначають як кількісні, так і якісні результати, які треба досягти протягом довготривалого періоду. Особливістю реалізації Директив ЄС є адаптаційний період вітчизняного законодавства з метою досягнення цілей у сфері охорони довкілля. Адаптаційний період пов'язаний із дієвістю екологічної політики і дотриманням норм законодавства.

Наголосимо, що запровадження адаптаційних підходів потребує ратифікації Паризької угоди, що передбачає приєднання країн, які здійснюють до 55 % від загального рівня світових викидів парникових газів. З метою запровадження глобальних екологічних домовленостей на 21 конференції Сторін Рамкової Конвенції зі зміни клімату було прийнято міжнародну кліматичну угоду – Паризький договір (12 грудня 2015 року) метою якого було визначено посилення глобальної боротьби із загрозами у зміні клімату, стримування підвищення температури на планеті, забезпечувати зниження викидів парникових газів. Згодом Паризький договір сприяв появі Паризької угоди, яка покликана зупинити глобальне потепління і була підписана 175 країнами світу 22 квітня 2016 року. Основною метою Паризької угоди є прискорення темпів розвитку відновлюваних джерел енергії, значного підвищення рівня енергоефективності виробництв, особливо у країнах, які мають швидкі темпи економічного розвитку. На відміну від Кіотського протоколу країни не матимуть чітко зафіксованих в угоді зобов'язань щодо скорочення викидів парникових газів. Кожна країна самостійно може визначити свою ціль зі

скорочення викидів парникових газів, враховуючи національні особливості [4, 5]. Отже, пріоритети глобальної екологічної політики будь-якої країни світу щодо ефективного природокористування передбачають вибір екологічної політики, що обумовлена локальними, регіональними і глобальними загрозами.

Екологічна політика повинна передбачати запровадження та реалізацію принципів раціонального природокористування та мінімізацію екологічних ризиків, сприяти покращенню екологічної ситуації. Запровадження заходів з подальшого розвитку галузей економіки необхідно зорієнтувати на активізацію екологічних пріоритетів у співпраці із міжнародними організаціями.

Глобальний характер екологічних проблем зумовлює необхідність фінансування заходів з нейтралізації загроз й збереження навколишнього середовища, а також формування передумов до гарантування екологічної безпеки окремих держав й регіонів світу, враховуючі пріоритети глобальної екологічної політики.

Список використаних джерел

1. Вишневська О. М. Адаптаційний підхід у гарантуванні екологічної безпеки держави / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська.
2. Вишневська О.М. Природно-ресурсна основа розвитку аграрного сектора: теоретичні і практичні аспекти [монографія] / О.М. Вишневська, Н.В. Бобровська. – Миколаїв: ФОП Швець В.Д., 2015. – 180 с.
3. Національна стратегія наближення (апроксимації) законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля. — Київ, 2015. — 112 с.
4. Рейтинг найбільших забруднювачів навколишнього середовища. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.npblog.com.ua/index.php/ekologiya/rejting-najbilshih-zabrudnyuvachiv-navkolishnogo-seredovischa.html>.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://ecoclubua.com/2016/01/paryzkyj-dohovir/>.